

Leeswijzer

Voor je ligt het concept beleidsplan van LSA bewoners. We hebben met het team, bestuur en de leden het afgelopen halfjaar op verschillende plekken input opgehaald. We organiseerden afgelopen zomer de summerschool en ook twee online gesprekken.

De basis van het nieuwe beleidsplan blijft het creëren van sterke gemeenschappen. De opzet is iets anders dan dat je van ons gewend bent. We gaan namelijk in op drie transities waarvan wij denken dat deze een grote impact hebben op ons werk en op jullie als gemeenschappen. Deze thema's lichten we toe vanuit de LSA-aanpak: hoe kijken we vanuit onze LSA bewoners bril naar de aanpak van deze thema's? We sluiten af met de opgaven die we zien als LSA bewoners voor ons als vereniging.

Het is belangrijk om te benadrukken dat dit beleidsplan nog in ontwikkeling is. We zien het als een gespreksstarter en nodigen iedereen uit om mee te denken. Hoe kijken we bijvoorbeeld naar de vragen rondom openbare ruimte of voorzieningen in de wijk? Dit is een van de vragen die nog nadrukkelijk open ligt.

1. Inleiding

In buurten en wijken voelen mensen dat ze de grip op hun omgeving zijn kwijtgeraakt. De overheid lijkt ver weg, onbenaderbaar. Tegelijkertijd zien we ook dat juist op die plekken het verlangen groeit naar een sterke gemeenschap, waarin je gezien wordt en je nuttig kunt voelen. Waar je kunt zorgen voor de buurt en voor elkaar. Van buurttuin tot energiecollectief, van wijkcentra tot bewonersbedrijf. Zulke gemeenschappen vinden oplossingen in het gedeelde belang en de collectiviteit, in het samen aanpakken, of met elkaar ondernemen. Zodra bewoners elkaar weer ontmoeten, blijken andere problemen ineens onverwacht oplosbaar. Ze voelen zich minder eenzaam.

In dit meerjarenbeleidsplan laten we zien hoe LSA bewoners ook de komende vier jaar deze bewonersinitiatieven wil ondersteunen. Dat zullen we doen vanuit de vertrouwde ABCD-aanpak: goed luisteren en versterken wat al groeien wil. Maar we kiezen ook voor een drietal thema's, gebaseerd op maatschappelijke transities, waarin wij een rol willen – en kunnen spelen.

In dit voorstel maken we ook helder vanuit welke waarden en overtuigingen we de komende jaren keuzes gaan maken rond deze thema's. En wat dit gaat betekenen voor de organisatie van LSA als vereniging en partner in allerlei samenwerkingsverbanden.

2. Drie hoofdthema's

We zetten ons als LSA in voor een samenleving waarin gemeenschappen een centrale rol spelen bij het aanpakken van de uitdagingen van vandaag en morgen. Onze focus ligt op drie kernthema's: **zorg en de gemeenschap**, waar we streven naar meer zeggenschap en eigenaarschap voor inwoners; **energie en klimaat**, met een rechtvaardige en collectieve aanpak van de grote transitie dichtbij huis; en **gemeenschapseconomie**, waarin lokale waardecreatie en democratisch eigenaarschap centraal staan. Samen bouwen we aan sterke, veerkrachtige gemeenschappen die bijdragen aan duurzame en inclusieve buurten en wijken

2.1. Zorg en de gemeenschap

De druk op de zorg is al lang niet meer abstract of 'ver van m'n bed'. Als persoon merk je het wanneer jij of iemand in je omgeving zorg nodig heeft. Maar er wordt ook steeds meer naar gemeenschappen gekeken om deze druk te verlichten. Op zich geen gekke gedachte, want sterke gemeenschappen zijn van nature zorgzame gemeenschappen. Maar er is wel iets nodig om dit goed te laten werken in de bureaucratische wereld van integrale zorgakkoorden in ingewikkelde regionale samenwerkingsverbanden.

Er is een nieuw samenspel nodig, waarbij inwoners van dorpen en buurten regie kunnen nemen: wat organiseren wij zelf en samen, en waarbij schakelen wij professionals in? Dit nieuwe samenspel vraagt om het verleggen van zeggenschap. Gezamenlijk jagen wij daarom een beweging aan naar eigenaarschap en zeggenschap bij de lokale gemeenschap als het gaat om welzijn, zorg en hulp.

Alleen als gemeenschapskracht de benodigde ruimte krijgt en ondersteund waar nodig, kunnen zorgzame gemeenschappen de basis worden van een duurzame samenleving en een houdbaar zorgstelsel.

2.2. Energie en Klimaat in de gemeenschap

Energie en klimaat leken altijd opgaves die ver weg lagen. Wereldwijd, Europees of in ieder geval nationaal. Tegelijkertijd is er juist in onze directe eigen omgeving van alles nodig. We zien in onze buurten en wijken de gevolgen van klimaatcrisis en de impact die dat heeft: de aanpassingen in onze energievoorziening hebben impact op de leefomgeving van ons allemaal. Het verduurzamen van onze huizen, vergroenen van de buurt tegen hitte en wateroverlast. Zo dichtbij, dat het niet lukt om dat van een afstand te bepalen dan wel uit te voeren. Dat hoeft ook niet, want dat kunnen gemeenschappen heel goed zelf. Hier is wel iets voor nodig.

Er zijn veel organisaties die zich bezighouden met dit type onderwerpen en dat ook goed doen. Dat betekent dat wij ons richten op dat waar nog te weinig aandacht voor is en wij goed in zijn. Dat betekent rechtvaardigheid; zorgen

dat iedereen mee kan doen aan deze veranderingen, ongeacht toegang tot netwerk en/of geld. En hoe we meer collectiviteit en gemeenschap toevoegen, hoe zorgen we ervoor dat de buurt als geheel er sterker van wordt. Buurthuizen en ontmoetingsplekken spelen een cruciale rol in dit proces.

2.3. Gemeenschapseconomie

In ons economisch systeem zien we dat het vaak gaat over zo groot mogelijke financiële groei, schaalvergroting, standaardiseren. Tegelijkertijd zien we een gezond enthousiasme voor nieuwe economische modellen die welzijn en duurzaamheid voorop zetten en waar eigenaarschap democratischer belegd is. Nieuwe manieren van organiseren waarbij waarde toegevoegd wordt aan de gemeenschap in plaats van onttrokken wordt.

Hiervoor werken we enerzijds aan een omgeving die dit mogelijk maakt. Door geld toegankelijker te maken: bijvoorbeeld door institutionele geldstromen om te buigen naar gemeenschappen in alternatieven voor aanbestedingen of door gemeenschapsfondsen gemeengoed te maken. Maar ook door ondernemerschap in de beweging aan te wakkeren en te leren van andere manieren van organiseren die passen bij de economie van de toekomst. Democratische organisatievormen zoals coöperatief werken, steward ownership en Community Wealth Building, die goed werken voor een democratische economie op lokale schaal.

3. De LSA aanpak

Bij LSA bewoners werken we aan het versterken van de gemeenschapskracht in buurten en wijken. De zeven punten die hieronder worden beschreven, vormen de belangrijkste kaders waardoor wij kijken en waarmee wij bewonerscollectieven en initiatieven ondersteunen. Deze uitgangspunten zijn leidend in ons werk en weerspiegelen onze overtuiging dat verandering begint bij de bewoners zelf, in hun eigen omgeving.

Deze principes bieden een kader dat bewoners in staat stelt om samen een betekenisvolle impact te maken in hun buurt. Het gaat niet alleen om het aanpakken van problemen, maar ook om het creëren van een rechtvaardige, veerkrachtige en verbonden samenleving.

3.1. Zeggenschap:

Bewoners moeten kunnen meebeslissen over wat er in hun wijk of buurt gebeurt. Samen bepalen ze de agenda en hoe problemen worden aangepakt. LSA vindt dat iedereen moet kunnen meebeslissen. Het is het een recht waar je gebruik van kunt maken. Er zijn formele instrumenten aanwezig waarop je als gemeenschap kan terugvallen. Tegelijkertijd kun je macht ook afdwingen door je te verenigen en te mobiliseren middels technieken vanuit community organizing. Want bewoners maken de buurt met elkaar.

3.2. Eigenaarschap:

Als bewonersinitiatieven echt eigenaar zijn, kunnen ze veel onafhankelijker en sterker opereren en daardoor waardevoller zijn als initiatief. De invulling van het begrip eigenaarschap is breed, het kan bijvoorbeeld een gebouw zijn wat in zelfbeheer is of een zonnedak waarvan de opbrengsten voor de gemeenschap zijn. Eigenaarschap zorgt voor grip en onafhankelijke geldstromen, die initiatieven sterker en minder afhankelijk maken van subsidies en/of donaties.

3.3. Samenhang:

Bewonersinitiatieven bewegen zich fluïde door diverse beleidsterreinen, ze doen wat nodig is hun eigen buurt of wijk. Hierdoor houden ze zich bezig met diverse thema's en ontstaat er automatisch verbindingen tussen de thema's. Daarom is het nodig dat instituties in de wijk deze samenhang ook omarmen, bijvoorbeeld in wijkgericht werken.

3.4. Ondernemerschap:

De bijdrage van bewonersorganisaties is van grote waarde voor de hele samenleving, en daar mag best iets tegenover staan. Ondernemerschap is een belangrijke en effectieve vaardigheid die bewonerscollectieven inzetten om zich te organiseren en te positioneren. Het is een aanpak die ze robuuster maakt en het creëert financiële duurzaamheid op de langere termijn. Met een onvoorspelbaar subsidiebeleid en sociaal domein, moedigen wij alle vormen van ondernemerschap aan.

3.5. Kansengelijkheid

Wij vinden dat iedereen, ongeacht waar in het land, zich moet kunnen organiseren om bij te dragen aan de leefbaarheid in de directe leefomgeving. Hiervoor is het noodzakelijk dat iedereen dezelfde kansen heeft om het persoonlijke talent zo goed mogelijk te ontwikkelen. Helaas maakt de plek waar je geboren bent nog steeds uit voor hoeveel invloed je hierover hebt. Niet voor iedereen in Nederland gelden dezelfde kansen en zeker niet als het gaat om de regie op de directe omgeving. We investeren daarom nadrukkelijk in gebieden en initiatieven die omwille van hun locatie en achtergrond minder kansen genieten.

3.6. Inclusiviteit

LSA streeft naar een samenleving waarin alle gemeenschappen die bijdragen aan het sociale weefsel worden gehoord en gezien. We hebben aandacht voor groepen die minder zichtbaar zijn en minder worden gehoord, omdat sterke gemeenschappen ontstaan door ieders talenten en ervaringen te benutten. Zo bouwen we samen aan een rechtvaardigere maatschappij en verdiepen we ons begrip van gemeenschapswerk.

3.7. Lokaliteit: in de buurt komt alles samen

Hoe groot het probleem of hoe ingewikkeld het onderwerp ook is, op lokaal niveau gaat het leven en wordt het behapbaar. Bewoners werken in hun eigen buurten en wijken samen aan de grote thema's. Verandering begint in de buurt en de sterke gemeenschappen die daar ontstaan.

4. Wat betekent dit voor LSA bewoners?

4.1. Activisme

We zijn ons bewust van de spanning tussen samenwerking met instituties en activisme. LSA adresseert onderwerpen als invloed, macht en positief activisme in belang van onze beweging, omdat collectieve actie bijdragen aan meer grip en versterkte vormen van burgerschap. Onze beweging bestaat uit collectieve actie (bewonersinitiatieven, coöperaties, belangengroepen) die koploper zijn in hun eigen aandachtsgebied. We trainen ons in de onderwerpen macht, invloed, inclusie en belangenbehartiging.

4.2. Sterke en inclusieve beweging

LSA is van oorsprong een vereniging van actieve bewoners waarvan maar heel beperkt hun stem gehoord werd. Over de tijd zijn er steeds nieuwe groepen waar dit ook voor geldt. We gaan onderzoeken welke stemmen in buurten en wijken nu het minst gehoord worden. We zoeken naar manieren om deze stemmen te laten horen, we faciliterende nieuwe verbindingen en leren op die manier om bij te dragen aan een meer gelijkwaardige en rechtvaardige beweging van bewonerscollectieven alleen maar sterker wordt. We sluiten aan bij de beweging waarin dialoog wordt gevoerd om buurten meer verbonden te maken. We proberen vindbaarder en toegankelijker zijn voor een diverse groep aan gemeenschappen.

4.3. Netwerken van netwerken ondersteunen

Steeds vaker komt de lokale kracht van een gemeenschap juist tot uiting wanneer meerdere lokale gemeenschappen gaan samenwerken. LSA zet zich in om het principe van eigenaarschap en zeggenschap te vertalen naar praktische maar ook vernieuwende handvatten voor deze nieuwe lokale netwerken van netwerken. We kiezen ervoor om collectieven met deze handvatten te ondersteunen wanneer zij zich moeten of willen verhouden tot regionale verbanden, bijvoorbeeld met de participatiehubs in het zorgdomein, of de regionale energiestrategieën.

4.4. Verhaal in klein en groot

LSA groeit snel. Wij willen de komende jaren enerzijds goed in contact blijven met al onze leden om te luisteren om op die manier alle stemmen in te zetten voor een sterke gezamenlijke stem. Anderzijds willen we beter in staat zijn om de beweging als geheel in beeld te brengen met data: over wie de achterban is, wat zij teweegbrengen en wat er nodig is. Dat helpt ons om het verhaal vanuit de beweging beter te onderbouwen.

4.5. Toegankelijkheid

Er is een reden waarom we een vereniging zijn, van, voor en door de leden. Nabijheid, elkaar kennen en makkelijk koppelingen maken draagt bij aan het zichtbaar maken van gemeenschapskracht in heel Nederland. Om dit te kunnen doen moeten we vindbaar en toegankelijk zijn voor een diverse groep aan gemeenschappen; van beginnende bewonersgroepen tot ondernemende wijkbedrijven, van wijkcentra tot dorpsbelangenvereniging..